

Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця
Національної академії наук України
Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ

МОК15

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення (22 Охорона здоров'я)

Спеціальність І2(222)Медицина

Рівень освіти Третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма Медицина (Патологічна фізіологія)

Статус Навчальна дисципліна вибіркового компонента з фахового переліку

Форма навчання Денна / заочна

Семестровий контроль Диференційований залік

Курс	2
Семестр	3

ECTS	3
Годин	90

Розподіл годин

Аудиторні години		Самостійна робота
Лекції	Практичні/Семінари	
32	4	54

Інформація про викладача

	Лекція	Практичні/семінарські
ПІБ	Моїсеєнко Євген Васильович	Моїсеєнко Євген Васильович
Вчене звання	Старший н.с., заслужений діяч науки і техніки України-	Старший н.с., заслужений діяч науки і техніки України
Науковий ступінь	Доктор медичних наук	Доктор медичних наук
Профіль викладача	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25422528700	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=25422528700
e-mail	moiseyenkoev@gmail.com	moiseyenkoev@gmail.com

Розроблено- д.м.н. Моїсеєнко Євген Васильович

Гарант ОНП
д.м.н. Моїсеєнко Є.В.

Поточна редакція від «11» жовтня 2025 р.

Зав. відділу
«Випускова кафедра» К.В. Розова

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи психологічного супроводу здобувачів вищої освіти» присвячена ознайомленню з актуальним напрямом психологічного супроводу діяльності здобувачів освіти медичного профілю та формуванню загальних компетентностей здобувачів вищої освіти, зокрема – психологічної стійкості, саморегуляції, комунікативної компетентності, критичного мислення тощо. Увага акцентується на питаннях щодо створення у закладі вищої освіти системи для збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу з урахуванням особливостей умов воєнного стану. Ураховуються особливості освітнього процесу в Інституті фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України що полягають у забезпеченні розвитку належних компетенцій у ході підготовки молодих науковців і їхньої дослідницької роботи задля підтримки і подальшого розвитку світових досягнень наук медичного та біологічного напрямку. Аспіранти будуть ознайомлені із сучасними досягненнями у галузі психології наукової діяльності, з основними аспектами психологічної характеристики особистості, пріоритетними складовими психології здобувачів вищої освіти, сучасними технологіями підтримки ментального здоров'я та формування розуміння психологічних викликів наукової діяльності.

Дисципліна «Основи психологічного супроводу здобувачів вищої освіти» має на меті навчити аспірантів орієнтуватись у сукупності складових психіки, що безпосередньо впливають на процес науково-дослідної діяльності, здатності до набуття загальних компетентностей (психологічної стійкості, авторегуляції, критичного мислення тощо).

Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Основи психологічного супроводу здобувачів вищої освіти» призначена для навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти медико-біологічного профілю.

Метою дисципліни є набуття аспірантами знань у галузі психології та психологічного забезпечення навчальної діяльності як системи заходів спрямованих на підвищення її ефективності шляхом урахування низки психологічних чинників, що справляють на неї вплив, а також застосування сучасних технологій підтримки ментального здоров'я та формування у аспірантів розуміння психологічних викликів наукової діяльності.

Необхідні навички

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Рівень набуття знань

Після вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічного супроводу здобувачів вищої освіти» аспіранти повинні **знати**:

1. основні терміни та визначення дисципліни;
2. основні психологічні характеристики особистості;
3. психогенні виклики наукової діяльності аспірантів;
4. пріоритетні складові психологічного стану науковців;

Молекулярні механізми патологічних процесів

5. основні прояви порушень психологічного стану;
6. методи профілактики та подолання психогенних розладів.

Аспіранти повинні **вміти**:

1. оцінювати основні психологічні характеристики особистості;
2. визначати характерні прояви порушень психологічного стану;
3. використовувати пріоритетні психологічні властивості для підвищення ефективності наукової роботи;
4. користуватись сучасними технологіями авторегуляції та психологічного тренінгу;
5. застосовувати технології подолання конфліктів, наслідків стресового впливу, психокорекційної біорегуляції

Загальні/соціальні компетентності (ЗК)

ЗК1 – Критичне мислення та прийняття рішень

ЗК4 – Етика, соціальна відповідальність, правові та екологічні аспекти

ЗК5 – Інформаційна грамотність і робота з доказовою базою

ЗК6 – Самонавчання, самоорганізація, професійний розвиток

ЗК7 – Управління проектами, лідерство, залучення ресурсів

Фахові/дослідницькі компетентності (ФК):

ФК1 – Розуміння механізмів патологічних процесів на різних рівнях

ФК6 – Наукова комунікація (статті, доповіді, англ. мова)

ФК7 – Наукова доброчесність, біоетика, безпека досліджень

ФК8 – Організація лабораторії/групи, менеджмент досліджень

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Аналізувати та критично оцінювати сучасні наукові дані з галузі медицини, патофізіології, молекулярної біології, нейрофізіології та суміжних дисциплін.

ПРН 4. Планувати, організовувати та проводити наукові дослідження у галузі фізіології та патофізіології з використанням сучасних методів експериментальної медицини, клітинних моделей, молекулярних технологій, електрофізіологічних і морфологічних підходів.

ПРН 5. Вибирати, застосовувати та оптимізувати методи дослідження патологічних процесів на різних рівнях біологічної організації, оцінювати їх ефективність і обмеження.

ПРН 8. Визначати ключові молекулярні та клітинні мішені патологічних процесів, пропонувати потенційні напрямки терапевтичної корекції.

ПРН 11. Організовувати та координувати наукову роботу лабораторії чи дослідницької групи, забезпечуючи дотримання біоетичних стандартів, техніки безпеки та законодавчих вимог.

Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця
Національної академії наук України
Силабус навчальної дисципліни

Перелік тем, завдань та терміни виконання

4. Структура навчальної дисципліни
Молекулярні механізми патологічних процесів

№	Тема	Кількість годин					
		Очне відділення			Заочне відділення		
		Л	Пр/С	СР	Л	Пр/С	СР
Змістовий модуль 1.							
1	Психологія і її роль у науковій сфері та основні психологічні характеристики особистості	2	2	2	2	2	2
2	Пріоритетні складові психологічного стану науковців та психогенні виклики наукової діяльності аспірантів	2		2	2		2
3	Складові готовності психологічного стану науковців	2		4	2		4
4	Методи та технології психологічних та психофізіологічних досліджень	2		4	2	2	4
5	Психологічна спрямованість та перебудови психічних функцій науковців	2	2	4	2		4
6	Особливості психічної та психофізіологічної відповіді людини на дію екстремальних факторів довкілля	2		4	2		4
Змістовий модуль 2							
7	Технології оцінювання комунікативних та лідерських якостей	2		4	2		4
8	Основи конфліктології та формування навичок раціональної поведінки у колективі	2		4	2		4
9	Технології профілактики конфліктів	2		4	2		4
10	Технології аутотренінгу, формування особистісної психоемоційної стійкості	2		4	2		4
11	Роль конфліктів та причини їх виникнення у колективі	2		4	2		4
12	Шляхи подолання конфліктних ситуацій	2		4	2		4
13	Формування навичок раціональної поведінки .	2		2	2		2
14	Кольоропреференційна корекція порушень психофізіологічного статусу людини.	2		2	2		2
15	Психофізіологія кольорового бачення	2		2	2		2
16	Технології біорегуляції для корекції порушень психоемоційного стану	2		4	2	4	4
Всього годин:		32	4	54	32	4	54

Л – Лекції

Пр/С – Практичні / Семінари

СР – Самостійна робота

Молекулярні механізми патологічних процесів

Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Змістовий модуль 1. Психологія та її значення у науковій діяльності <i>Підготувати варіанти складу психологічних характеристик особистості та проаналізувати переваги і недоліки щодо наукової діяльності у табличному варіанті.</i>	2
2	Змістовий модуль 2. Психологічні проблеми та їх подолання <i>Підготувати реферат та презентацію щодо сучасних технологій визначення психологічних порушень і методів подолання психогенних розладів</i>	2

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет та основні поняття про роль психології в освітній діяльності <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	2
2	Основні складові психологічної характеристики особистості <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет</i>	2
3	Анатомо-функціональні характеристики та особливості темпераменту . <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
4	Основні етапи формування особистості. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
5	Складові психологічної адаптації. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
6	Характеристики стресостійкості. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
7	Комунікативна компетентність у науковій діяльності. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
8	Складові критичного мислення. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
9	Структура та умови виникнення конфліктних ситуацій. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4

Молекулярні механізми патологічних процесів

10	Перелік та характеристика основних психологічних розладів науковців. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
11	Структура синдрому вигорання. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
12	Методи визначення та оцінювання показників психологічного стану. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4
13	Технології подолання конфліктів. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	2
14	Методи саморегуляції та автотренінгу. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	2
15	Технології біорегуляції для корекції психологічних розладів. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	2
16	Технології формування навичок раціональної поведінки. <i>Ознайомлення з науковою літературою та відеоматеріалами, пов'язаними з тематикою курсу, для глибшого розуміння та розширення уявлень про предмет.</i>	4

Система оцінювання

Виступ на семінарських/практичних заняттях (Пр/С) (0-3 бали), модульні контрольні роботи (МКР) (0-3 бали). Заохочуючі бали (1-2 бали) можуть застосовуватись при експрес-опитуванні в процесі лекції (на розуміння її суті). Підсумковий тест (диф.залік) – 40 балів. Сумарна оцінка за курс формується, виходячи з максимальної кількості балів - 100. Отримана в такий спосіб оцінка є підсумковою заліковою.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1 ÷ T6	Пр/С 1	МКР 1	T7 ÷ T16	Пр/С 2	МКР 2	T1 ÷ T16	100
18 (6*3)	3	3	30 (10*3)	3	3	40	

Семестрова атестація аспірантів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засвоєння аспірантом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Додаткові умови допуску до заліку:

У разі виникнення спірних питань щодо не допуску аспірантів до семестрової атестації, вони вирішуються лектором дисципліни спільно із завідувачем кафедри.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим для всіх аспірантів.

Пропущені контрольні заходи можна перескласти у визначений викладачем час з дозволу завідувача кафедри. Аспіранти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальної дисципліни та не подали обґрунтоване письмове пояснення причин пропущених занять, до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

Академічна доброчесність. Норми етичної поведінки

Політика та принципи академічної доброчесності визначені Законами України.

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені Статутом, відповідними законами, підзаконними актами України та відповідними положеннями Інституту.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Аспіранти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Навчальні матеріали та ресурси

Основна:

1. Моїсеєнко Є. В., Мірошніченко О.А. Конфлікти та шляхи їх попередження у працюючих в умовах ізолюваної групи. Навчально-методичний посібник. Житомир. В-во ЖДУ імені Івана Франка, 213.- 171 с.
2. Кузовик В. Д., Моїсеєнко Є. В., Литвинов В. А. Технології медичного обстеження і реабілітації / - Житомир: Рута, 2014. - 215 с.
3. Мірошніченко О. А., Моїсеєнко Є. В., Литвинов В. А. Основи психофізіологічних та психологічних досліджень операторів в екстремальних умовах діяльності. Затверджено МОН України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (лист №1/11 – 13386 від 20 серпня 2014 року). Підручник. Житомир, «Рута», 2015 – 296 с.
4. Y. V Moiseyenko, V. I Sukhorukov, G. Y Pyshnov, I. M Mankovska, K. V Rozova, O. A. Miroshnychenko, O. E. Kovalevska, S.-A. Y. Madjar, R. V. Bubnov, A. O. Gorbach, K. M. Danylenko, O. I. Moiseyenko. Antarctica challenges the new horizons in predictive, preventive, personalized medicine: preliminary results and attractive hypotheses for multi-disciplinary prospective studies in the Ukrainian “Akademik Vernadsky” station / EPMA Journal (2016) 7: 11.- P. 1-19. DOI: 10.1186/s13167-016-0060-8
5. Михайлов Б. В., Богомолець О. В., Вінічук Н. О., Возніцина К. Б., Гайсак М. О., Зайцев Д. В., Жолобов В. М., Лемко І. С., Лупей-Ткач С. І., Мадяр С. А., Мірошніченко О. А., Моїсеєнко Є. В., Семикопна Т. В., Сердюк О. І., Сичевський А. С. Інновації у медико-психологічній реабілітації учасників бойових дій та постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій (клінічна настанова) / Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова. / – Харків - Київ: «Укрпрофоздоровниця» 2019.–152 с.
6. Моїсеєнко Є.В. Оцінювання психофізіологічного стану операторів екстремальних видів діяльності ISSN 2522-9028 Фізіол. журн., 2023, Т. 69, № 2 с.29-36 (Физиол. ж. 2023 год; 69(2): 29-36). DOI: <https://doi.org/10.15407/fz69.02.029>
7. Дегтяренко Т. В., Ковиліна В. Г. Психофізіологія розвитку : підручник для студентів закладів вищої освіти. К. : ДП «Експрес-об'ява», 2023.-352с.

Додаткова:

1. Матяш М.М., Ільїн М.В., Сопов В.М., Становських З.Л. Первинна психологічна допомога військовослужбовцям в екстремальних умовах. (Методичні рекомендації). – К., Вид-во, 2022.-54 с.
2. Барабой В.А., Резніков О.Г. Фізіологія, біохімія і психологія стресу. Монографія. – Київ: Інтерсервіс, 2013. –314 с.
3. Макаренко М.В., Пухов Б.А., Кольченко Н.В. і ін. Київ: Нукова думка, 1987 – 244 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://taukraine.com/> - транзакційний аналіз в Україні
2. <https://esu.com.ua/author/%D0%84.%D0%92.%D0%9C%D0%BE%D1%96%D1%81%D0%B5%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE>

Молекулярні механізми патологічних процесів

3. <https://howareu.com/static-objects/howareu/media/Posibnuki/Aptechka.pdf> - Аптечка психологічної самопомогги. Як ти? Всеукраїнська програма ментального здоров'я за ініціативою Олени Зеленської.
4. <http://aim-mental-health.org> – асоціація з проблем покращення психічного здоров'я
5. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09> - Етичний кодекс ученого України. НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ Постанова загальних зборів НАН України 15.04.2009 N 2
6. <https://social-science.uu.edu.ua/contents/8>